

3. શીલવંત સાધુને

સ્વાધ્યાય

1. પ્રશ્નની નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા(✓)ની નિશાની કરો:

1) 'જેને શત્રુ ને મિત્ર એકે નહીં ઉરમાં' - પંક્તિનો ભાવ જણાવો.

- (A) બધા દુશ્મનો હોવાનો ભાવ
- (B) બધા મિત્રો હોવાનો ભાવ
- (C) જીવનથી નિર્લેપ બનાવવાનો ભાવ
- (D) શત્રુને નિર્લેપ બનાવવાનો ભાવ

2) 'શીલવંત સાધુ'નો શબ્દાર્થ

- (A) ચારિત્ર્યવાન
- (B) શરમાળ
- (C) નાશવંત
- (D) લજ્જાશીલ

2. નીચેના પ્રશ્નોનો એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો:

1) ભજનની અંતિમ પંક્તિમાં ગંગાસતી કોને ઉદ્દેશીને વાત કરી રહ્યાં છે ?

✚ ભજનની અંતિમ પંક્તિમાં ગંગાસતી પાનબાઈને ઉદ્દેશીને વાત કરી રહ્યાં છે.

2) શીલવંત સાધુના ચિત્તની વૃત્તિ કેવી હોય છે ?

✚ શીલવંત સાધુના ચિત્તની વૃત્તિ નિર્મળ હોય છે

3. નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો:

1) ગંગાસતી પાનબાઈને કેવી વ્યક્તિની સંગત કરવાનું કહે છે?

✚ જે સંતના હૃદયમાં શત્રુ કે મિત્ર એવા કોઈ ભેદ હોતા નથી, જેનાં મન, વચન અને વાણીમાં એકરૂપતા છે; જે આઠે પહોર દિવ્યાનંદમાં રહે છે અને જે પરમાત્માના ધ્યાનમાં લીન છે; જેનું જીવન નિર્મોહી છે અને જેનું મન હંમેશાં ભજનમાં પરોવાયેલું રહે છે, એવી વ્યક્તિની સંગત કરવાનું ગંગાસતી પાનબાઈને કહે છે.

2) કવચિત્રી વારંવાર નમવાનું શા માટે કહે છે?

✚ શીલવંત સાધુમાં આદર્શ સંતના તમામ ગુણો હોય છે. એના ચિત્તની વૃત્તિ પરમાત્મામાં લીન હોય છે. ગમે તેવી પરિસ્થિતિમાં પણ એના વર્તનમાં કોઈ ફેર પડતો નથી. આવા સંત પર જ પરમાત્માની કૃપા વરસે છે. આથી કવચિત્રી શીલવંત સાધુને વારંવાર નમવાનું કહે છે.

4. નીચેના પ્રશ્નો સાત-આઠ લીટીમાં જવાબ આપો:

1) ‘શીલવંત સાધુ’ તમે કોને કહ્યો તે કાવ્યના આધારે જણાવો.

✚ ‘શીલવંત સાધુને’ ભજનમાં ગંગાસતીએ પાનબાઈને ચારિત્ર્યવાન સાધુને ઓળખી તેનો જ સંગ કરવાની સલાહ આપી છે. આ ભજનમાં ‘શીલવંત સાધુ’નાં લક્ષણો દર્શાવ્યાં છે: ચારિત્ર્યવાન સાધુના નિર્મળ અને પવિત્ર હોય છે. આથી જ પરમાત્માની એમના પર કૃપા વરસે છે. એમના હૃદયમાં શત્રુ કે મિત્ર એવો કોઈ ભેદભાવ હોતો નથી. એમનું લક્ષ્ય તો કેવળ પરમાર્થ જ હોય છે. એમનાં મન, વચન અને વાણીમાં એકરૂપતા હોય છે. એ સાધુના નિયમ સારી રીતે પાળે છે. એ આઠે પહોર દિવ્યાનંદમાં રહે છે. એમની બ્રહ્માવસ્થા જાગી ગઈ હોય છે. એ પ્રભુના ધ્યાનમાં જ મસ્ત હોય છે. એ નામ અને રૂપથી પર હોય છે એટલે કે એ મોહમાયાથી પર હોય છે. એ હંમેશાં ભજનમાં જ વ્યસ્ત હોય છે. એમને કેવળ પરમાત્માનાં વચનોમાં જ વિશ્વાસ હોય છે. આવા સંતનો સંગ કરવાથી સંસાર તરી જવાય છે.